

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 8.2.2007
COM(2007) 50 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES
PARLEMENT, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITE EN HET
COMITE VAN DE REGIO'S**

**SNELLE TOEGANG TOT HET SPECTRUM VOOR DRAADLOZE
ELEKTRONISCHE COMMUNICATIEDIENSTEN DOOR MEER FLEXIBILITEIT**

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD, HET EUROPEES
PARLEMENT, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITE EN HET
COMITE VAN DE REGIO'S**

**SNELLE TOEGANG TOT HET SPECTRUM VOOR DRAADLOZE
ELEKTRONISCHE COMMUNICATIEDIENSTEN DOOR MEER FLEXIBILITEIT**

(Voor de EER relevante tekst)

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	5
2.	Voorgestelde aanpak	5
3.	Motivering.....	6
3.1.	Politieke en economische context	7
3.2.	Behoeftte aan verandering: problemen in de huidige situatie	7
4.	Vorbereiding van het terrein	8
4.1.	Voldoende spectrumruimte reserveren voor flexibel gebruik.....	8
4.2.	Een samenhangende machtigingsregeling	9
4.3.	Meer samenwerking tussen de actoren	9
5.	Maatregelen.....	10
6.	Conclusie.....	11

SAMENVATTING

De invoering van innovatieve draadloze diensten en technologieën wordt in toenemende mate belemmerd omdat bepaalde spectrumbanden gereserveerd zijn voor nauw omschreven diensten waarvoor strikte gebruiksvoorwaarden gelden die het gebruik van het spectrum onnodig beperken. Met een meer flexibele regeling van het spectrumgebruik zou de spectrumgebruiker daarentegen bijtijds commerciële en marktgerichte keuzes kunnen maken.

In het huidige EU-regelgevingskader voor elektronische communicatie wordt het belang van convergentie van technologieën en diensten op de markt reeds onderkend en wordt de noodzaak onderstreept van een concurrerend en innovatief klimaat. Er is steeds meer eensgezindheid over het feit dat verdere verbeteringen van het spectrumbeleid nodig zijn en dat hiermee zo spoedig mogelijk moet worden aangevangen. De Commissie is momenteel bezig met een herziening van het regelgevingskader waarin een nieuwe aanpak van spectrumbeheer centraal staat¹. Een naar aanleiding van deze herziening tot stand gekomen nieuw regelgevingskader zou echter pas in 2010 in werking kunnen treden.

Deze mededeling beoogt een overzicht te geven van de praktische stappen die tot 2010 moeten worden genomen om het pad te effenen voor een meer flexibel spectrumbeheer in banden met individuele gebruiksrechten waarvoor de herziening van het regelgevingskader voor elektronische communicatie uiteindelijk de rechtsgrond zal verschaffen. Tegelijkertijd zal met de in deze mededeling voorgestelde maatregelen, op basis van dit regelgevingskader, naar oplossingen worden gezocht voor gevallen waarin dringend behoefte is aan een meer flexibele aanpak van het spectrumgebruik. De mogelijkheid om flexibiliteit in te voeren door middel van een uitbreiding van de banden waarvoor geen machtiging nodig is komt in deze mededeling niet aan de orde maar zal in latere mededelingen verder worden uitgewerkt.

Het vermijden van interferentie blijft een belangrijk element van het spectrumbeheer, maar de wijze waarop dit gebeurt is als gevolg van de technologische vooruitgang veranderd. De traditionele aanpak van spectrumbeheer zou dan ook moeten worden vervangen door een meer flexibele aanpak, die niet alleen de technische maar ook de economische doelmatigheid van het spectrumgebruik verhoogt. De belangrijkste manier om het concurrentievermogen te stimuleren, innovatie en groei te bevorderen en uiteindelijk werkgelegenheid te creëren is het beschikbaar stellen van radiospectrum en ervoor zorgen dat het doelmatig wordt gebruikt. De vrijgemaakte frequenties fungeren als stimulans voor investeringen in innovatie en leiden tot een verhoging van de productiviteit waardoor de bijdrage van informatie- en communicatietechnologieën (ICT) aan de hernieuwde EU-strategie van Lissabon ter bevordering van groei en werkgelegenheid alleen maar doelmatiger wordt.

Een belangrijk en dynamisch segment van de Europese industrie is afhankelijk van het spectrum voor elektronische communicatiediensten. Extrapolatie van de beschikbare gegevens tot 2006 levert een totale omzet voor deze sector op van 240-260 miljard euro. Geraamd wordt dat een op de markt gebaseerd spectrumbeheer gecombineerd met flexibele spectrumgebruiksrechten een nettowinst van 8-9 miljard euro per jaar in heel Europa zou opleveren. Flexibel spectrumgebruik betekent niet een gefragmenteerde, nationale aanpak,

---

¹ Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de herziening van het regelgevingskader van de EU voor elektronische communicatienetwerken en diensten, COM(2006)334.

maar de industrie in staat stellen daar waar mogelijk vrijwillig afspraken te maken over harmonisatie. Communautaire coördinatie om de doelstellingen van de interne markt te bereiken en radio-interferentie te vermijden is van fundamenteel belang en de EU-dimensie waarborgt een gezamenlijke vaststelling van spectrumbanden waarbij niet alleen flexibiliteit maar ook gemeenschappelijk overeengekomen voorwaarden gelden. Een gecoördineerd optreden om een meer flexibel gebruik van spectrum mogelijk te maken zou een verlaging betekenen van de kosten die nodig zijn om toegang te krijgen tot het spectrum door onnodige regelgevende obstakels uit de weg te ruimen en de spectrumschaarste terug te dringen. Dit sluit niet alleen aan op de beginselen van een betere regelgeving maar maakt het bovendien mogelijk de verkregen besparingen te besteden aan innovatie.

Om deze nieuwe aanpak voor te bereiden zal een meer flexibel spectrumbeheer stapsgewijs worden ingevoerd. Dit omvat de volgende fasen:

- Selectie van specifieke spectrumbanden waarin de regelgevende beperkingen kunnen worden opgeheven, zodat er meer ruimte komt voor mededinging – met inbegrip van mededinging tussen verschillende radio-infrastructuren. Het is van vitaal belang dat hiervoor voldoende frequentiebanden worden voorzien zodat alle marktdeelnemers in aanmerking kunnen komen voor compensatie en toegangsmogelijkheden. In de mededeling wordt als eerste stap voorgesteld om in een reeks banden van in totaal 1350 MHz na te gaan of de huidige wettelijke beperkingen kunnen worden opgeheven met het oog op een meer flexibel gebruik. Deze banden worden momenteel gebruikt door de sectoren omroep, mobiele communicatie en informatietechnologie (IT) en,
- Overeenstemming bereiken over een pakket aangepaste communautaire rechten en machtigingsvoorwaarden die van toepassing zouden moeten zijn in de geselecteerde spectrumbanden. Dit zouden minimumvoorwaarden zijn die een flexibel en doelmatig gebruik mogelijk moeten maken en tegelijkertijd schadelijke interferentie moeten vermijden. Deze machtigingsvoorwaarden zullen tevens als referentie worden gebruikt om de geleidelijke aanpassing te vergemakkelijken van bestaande rechten in de desbetreffende banden die door exploitanten in het kader van eerdere nationale regelgeving zijn verkregen (de zogenaamde “erfenis”rechten).

Voor bepaalde, specifieke gevallen lijkt een onmiddellijke oplossing noodzakelijk en deze krijgen dan ook prioriteit. Voorbeelden hiervan zijn:

- de herziening van de geldigheid van de GSM-richtlijn² om exploitanten de mogelijkheid te bieden nieuwe, meer doelmatige en innoverende technologieën toe te passen binnen de 900 MHz band, zoals UMTS; deze band zal worden bekeken in samenhang met andere banden³ om een consequente en evenwichtige oplossing te vinden;
- de toepassing van de nieuwe aanpak op frequenties die dankzij de invoering van digitale omroep zijn vrijgekomen als gevolg van het technisch meer doelmatige spectrumgebruik (het zogenaamde digitale dividend).

---

² Richtlijn 1987/372/EEG van de Raad waarbij de 900 MHz band wordt voorbehouden voor GSM mobiele diensten.

³ Zoals de 1800 MHz en 2,6 GHz band.

Om de houders van spectrumrechten meer bevoegdheden te geven bij het gebruik van hun spectrumrechten zullen de marktdeelnemers een actieve rol moeten spelen. Zij moeten:

- zich bewust worden van het feit dat zij in een flexibele omgeving meer verantwoordelijkheid krijgen om interferentie te vermijden en de consument een naadloze dienstverlening te bezorgen, en
- zorgen voor een dialoog tussen marktdeelnemers van tot dusverre gescheiden sectoren met behulp van de Europese Commissie, bijv. tussen de sectoren omroep, mobiele communicatie en informatietechnologie.

1. INLEIDING

De afgelopen twee jaar heeft de Commissie nauw samengewerkt met de lidstaten op strategisch niveau om ervoor te zorgen dat ontwikkelingen in verband met de groei en de uitbreiding van talrijke technologieën voor draadloze communicatie in overeenstemming zijn met de algemene beleidsdoelstellingen voor de interne EU-markt en het Europese concurrentievermogen. Een van de voornaamste doelen hierbij is het creëren van een innovatievriendelijk kader dat nieuwe technologieën snelle toegang biedt tot het spectrum en leidt tot de beschikbaarstelling van een breed gamma van draadloze diensten.

In november 2005 werd een belangrijke mijlpaal bereikt toen binnen de beleidsgroep Radiospectrum consensus werd bereikt over de koers die bij het toekomstig beleid op dit gebied moet worden ingeslagen⁴. In haar standpunt pleit de beleidsgroep voor een meer flexibele aanpak van spectrumbeheer, met inbegrip van de langetermijn beleidsdoelen waarmee rekening zal moeten worden gehouden bij de lopende herziening van het wettelijk kader voor elektronische communicatie dat in 2010 in werking zal treden.

In deze mededeling wordt rekening gehouden met het advies van de beleidsgroep en wordt onderzocht hoe de aanbevelingen geleidelijk, maar wel zo spoedig mogelijk, kunnen worden uitgevoerd. In de mededeling wordt een overzicht gegeven van de praktische stappen die moeten worden genomen tot 2010 om de weg te effenen voor een meer flexibel spectrumbeheer, waarvoor de herziening van het EU-kader voor elektronische communicatie uiteindelijk de rechtsgrond zal vormen en een methode voor individuele gevallen die om dringende maatregelen vragen.

2. VOORGESTELDE AANPAK

Voorgesteld wordt in plaats van de thans nog veel gehanteerde maar beperkende aanpak, een flexibele, niet-beperkende aanpak te volgen voor het gebruik van radiofrequenties voor elektronische communicatiediensten waarbij de spectrumgebruiker zelf een keuze kan maken uit de beschikbare diensten en technologieën. Regelingen die afwijken van deze nieuwe aanpak zijn nog steeds mogelijk maar daar moeten dan wel goede redenen voor worden gegeven (bijv. openbare orde en veiligheid); bij dergelijke maatregelen moet bovendien ook rekening worden gehouden met eventuele gevolgen voor innovatie, concurrentie, investeringen en het maatschappelijk nut. Voorts moet binnen de "elektronische communicatiediensten" zoals deze gedefinieerd zijn in de kaderrichtlijn, het exclusief gebruik

---

⁴ Document RSPG05-102: Definitief advies inzake "Wireless Access Policy for Electronic Communications Services (WAPECS).

door een specifieke dienst, zoals mobiele communicatie of omroepdiensten, worden afgeschaft. Dit sluit echter niet de verplichting uit een specifieke dienst te verlenen binnen een bepaalde frequentieband.

Bij de flexibele aanpak moet rekening worden gehouden met de noodzaak schadelijke interferentie te vermijden om bestaande en toekomstige toepassingen te beschermen en deze aanpak mag niet tot een feitelijke fragmentering leiden van de EU-markt voor producten. Dit zou kunnen worden bereikt door "algemene" gebruiksbeperkingen⁵, maar niet meer door toewijzing van bepaalde frequentiebanden aan één of verschillende technologieën met exclusieve rechten omdat dit indruist tegen het beginsel van technologieneutraliteit. Maatregelen zoals spectrumplannen en spectrummaskers die op communautair niveau zijn overeengekomen helpen niet alleen schadelijke interferentie te vermijden maar dragen ook bij tot de totstandkoming van de interne markt en vergemakkelijken grensoverschrijdende coördinatie. Verder blijven gemeenschappelijke voorwaarden van toepassing in Europa en de coördinatie en uniforme toepassing van deze voorwaarden op EU-niveau zullen, als gevolg van een minder beperkende formulering, nog belangrijker worden.

Gemeenschappelijke minder beperkende voorwaarden bieden meer commerciële mogelijkheden in de Gemeenschap. Verbetering van de economische efficiëntie dankzij de verhoogde flexibiliteit is verenigbaar met de interne marktvoorschriften wanneer de lidstaten het eens worden over de coördinatie van machtigingsstelsels⁶ (zie deel 4.2) en wanneer de marktdeelnemers bereid zijn samen te werken om interoperabiliteit van diensten en schaalvoordelen tot stand te kunnen brengen (zie deel 4.3).

3. MOTIVERING

Het aansturen op meer flexibiliteit zou inspelen op de marktbehoeften in de sector draadloze elektronische communicatie waar steeds meer draadloze technologieën worden ingezet voor een toenemend aantal convergente diensten. Flexibel spectrumbeheer is dan ook een belangrijke voorwaarde voor investeringen in innovatie en voor het vergemakkelijken van de toegang tot de markt voor nieuwe bedrijven in een concurrentiegericht klimaat. Flexibiliteit en vergemakkelijking van de toegang tot de markt zijn op hun beurt weer belangrijke eisen om de ICT te helpen groei en werkgelegenheid te creëren overeenkomstig de hernieuwde strategie van Lissabon.

---

⁵ D.w.z. het vastleggen van kanalen, maximum vermogen en scheidingsbanden (zogenaamde spectrumplannen en spectrummaskers).

⁶ BRS-advies over WAPECS, Deel 5.5.2: "*WAPECS zal de ontwikkeling vergemakkelijken van een reeks samenhangende machtigingsvoorwaarden die kunnen worden toegepast bij alle relevante frequentiebanden in overeenstemming met de in de kaderrichtlijn vastgestelde criteria. Deze voorwaarden zouden tot het absolute minimum moeten worden beperkt om een doelmatig spectrumgebruik mogelijk te maken, en zo te zorgen voor meer flexibiliteit bij de manier waarop elke frequentieband kan worden gebruikt. WAPECS heeft tot doel de ontwikkeling van spectrumbeheer in Europa te vergemakkelijken gericht op een omgeving met soortgelijke en minimale voorwaarden die gelden voor alle lidstaten. Dit houdt echter niet in dat geen aanvullende voorwaarden kunnen worden toegepast in een specifieke frequentieband, hetzij door een lidstaat, hetzij op EU-niveau, mits dergelijke aanvullende voorwaarden gerechtvaardigd, proportioneel en niet-discriminerend zijn.*"

3.1. Politieke en economische context

Meer dan 2 miljard consumenten wereldwijd maken reeds gebruik van draadloze elektronische communicatiediensten en zullen derhalve waarschijnlijk belangstelling hebben voor de nieuwe mogelijkheden waarin video, spraak en gegevens worden samengebracht. Vraag van de consumenten en mededinging zijn op deze bestaande globale markt de stuwende kracht achter investeringen en innovatie. Het rechtskader voor elektronische communicatie⁷ en het i2010 initiatief⁸ moedigen mededinging ook op het niveau van infrastructuur aan. De toegang tot de markt bij draadloze elektronische communicatie is nauw verbonden met gemakkelijke toegang tot frequentiebanden voor netwerkexploitanten en hun favoriete technologieën.

Draadloze technologieën zijn een belangrijk middel om breedband ook naar afgelegen plattelandsgebieden van Europa te brengen en zo de digitale kloof te overbruggen⁹. Er zijn verschillende technologische oplossingen om de breedbandkloof te overbruggen, afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden. Consumenten en plaatselijke autoriteiten zullen keuzes moeten maken gebaseerd op economische beginselen en behoeften; dergelijke keuzes mogen niet a priori beperkt worden door regelgevende beperkingen die specifieke draadloze technologie een voorkeursbehandeling verlenen.

Het vermogen om het spectrumgebruik te veranderen, door middel van een flexibel spectrumbeheer, is een noodzakelijke voorwaarde voor een marktgericht spectrumbeheer om zo het volledig groeipotentieel ervan te ontplooien. Volgens studies¹⁰ kan de nettowinst geraamd worden op 8-9 miljard euro per jaar in Europa wanneer flexibele spectrumgebruiksrechten deel uit zouden maken van een gemeenschappelijke spectrumhandelsregeling. Wanneer we de beschikbare gegevens extrapoleren naar 2006 zou de totale omzet van de Europese industrie die afhankelijk is van het spectrum voor elektronische communicatiediensten 240 à 260 miljard euro bedragen.

3.2. Behoeftte aan verandering: problemen in de huidige situatie

De convergentie van diensten die aan de consument worden geleverd is ook van invloed op het spectrumgebruik voor draadloze omroep-, mobiele communicatie- en breedbanddiensten. Spectrum dat voor deze doeleinden wordt gebruikt is nog steeds grotendeels opgesplitst in afzonderlijke banden, hoofdzakelijk op grond van historische redenen. De mogelijkheid om de consument een combinatie te bieden van draadloze diensten op het gebied van omroep, mobiele communicatie en breedband (het zogenaamde “triple play”) zou kunnen worden belemmerd wanneer netwerkexploitanten niet op gelijke voet worden behandeld wat betreft hun toegang tot een specifieke spectrumband en de daarvoor geldende machtigingvoorwaarden.

Concrete problemen waarvoor dringend een oplossing nodig is laten zien hoe noodzakelijk het is dat wordt overgeschakeld op een meer flexibel spectrumbeheer:

---

⁷ Richtlijnen 2002/19/EG, 2002/20/EG, 2002/21/EG, 2002/22/EG en Beschikking 676/2002/EG van het Europees Parlement en de Raad.

⁸ Zie Mededeling “i2010-een Europese informatiemaatschappij voor groei en werkgelegenheid”, COM(2005)229.

⁹ Zie de Mededeling “Overbrugging van de breedbandkloof”, COM(2006)129.

¹⁰ Zie de Studie “Voorwaarden en opties bij de invoering van secundaire handel in radiospectrum in de Europese Gemeenschap”, mei 2004.

- bestaande en nieuwe exploitanten die andere technologieën willen toepassen (bijv. UMTS en WiMAX) streven naar gebruik van de 2,6 GHz band (die in 2008 beschikbaar komt), die van primordiaal belang is voor mobiele communicatie en draadloze toegang tot het internet. Bij deze band ontbreekt nu net een gecoördineerde communautaire aanpak die duidelijk, afgestemd op de situatie en ook toekomstbestendig is,
- bestaande tweede generatie exploitanten van mobiele netten die hun huidige gebruik van de 900 MHz band, waarop momenteel de GSM-richtlijn van toepassing is, willen uitbreiden. Deze richtlijn heeft de afgelopen twintig jaar goede diensten bewezen maar begint geloofwaardigheid te verliezen nu de invoering van nieuwe diensten waarbij gebruik wordt gemaakt van derde generatie mobiele technologieën technisch haalbaar is geworden, en
- bestaande en nieuwe exploitanten die belangstelling hebben voor het gebruik van de 470-862 MHz band die momenteel gebruikt wordt voor omroepactiviteiten, met name de extra spectrumcapaciteit (“het digitale dividend”) die vrijkomt als gevolg van de omschakeling van analoge naar digitale omroep (waarvoor minder spectrum nodig is). Deze frequenties zijn van groot belang voor nieuwe diensten zoals mobiele TV en om alle soorten draadloze elektronische communicatiediensten uit te breiden tot plattelandsgebieden.

Deze problemen dienen zo spoedig mogelijk te worden geregeld om innovatie, investeringen en een dynamische elektronische communicatiesector te ondersteunen. Voorts kan op deze manier de nieuwe aanpak van flexibel spectrumgebruik geleidelijk worden ingevoerd.

4. VOORBEREIDING VAN HET TERREIN

4.1. Voldoende spectrumruimte reserveren voor flexibel gebruik

Discussies over unieke, individuele frequentiebanden voor specifieke toepassingen, zoals draadloze toegang tot omroep, mobiele communicatie of breedband, leiden in toenemende mate tot problemen omdat geen aandacht wordt besteed aan de mogelijkheden van alternatieve frequentiebanden. Door frequentiebanden collectief vast te leggen of te bundelen in een pakket kan ervoor worden gezorgd dat het spectrum van alle sectoren wordt beschouwd als een gemeenschappelijk bron, zodat dankzij de toegenomen flexibiliteit nieuwe concurrentiemogelijkheden voor alle sectoren kunnen worden geschapen. Europa moet de impasse die is ontstaan als gevolg van traditionele voorschriften en rechten doorbreken en streven naar collectieve oplossingen die alle sectoren ten goede komen. Voorts kan een dergelijke pakketoplossing ervoor zorgen dat alle sectoren op gelijke wijze worden behandeld.

Het begrip flexibiliteit kan in beginsel worden toegepast op een brede reeks frequentiebanden en de lidstaten worden hiertoe ook aangemoedigd. Nu moet men zich concentreren op een eerste reeks frequentiebanden om de komende paar jaar praktische resultaten te kunnen boeken en oplossingen te vinden voor bestaande problemen. In 2007 zal de Commissie, bijgestaan door het Radiospectrumcomité (RSC) en het Comité voor communicatie (COCOM), een grondig onderzoek instellen naar een pakket frequentiebanden die momenteel gebruikt worden door de sectoren omroep, mobiele communicatie en IT (zie bijlage) om na te gaan of een gehele of gedeeltelijke invoering van flexibiliteit mogelijk is.

4.2. Een samenhangende machtigingsregeling

De interne markt, convergentie en globalisering betekenen dat het steeds belangrijker wordt dat de lidstaten het eens worden over een onderling verenigbare of gemeenschappelijke machtigingsregeling voor radiospectrum, die ook de termijnen, methodes en voorwaarden voor spectrumrechten bestrijkt.

Bestaande verschillen bij de machtigingsvoorwaarden voor de specifieke in de bijlage vermelde banden verstoren echter in toenemende mate de mededinging. Voorwaarden voor het gebruiksrecht zouden zich moeten beperken tot dat wat nodig en toereikend is om te kunnen zorgen voor een doelmatig gebruik en zouden op samenhangende wijze van toepassing moeten zijn op alle in de bijlage vermelde frequentiebanden in de gehele Gemeenschap. De voornaamste vraag is: welke verschillen zijn nog gerechtvaardigd in een convergerende omgeving waar mededinging tussen de omroep, mobiele communicatie en draadloze breedbandnetwerken steeds meer toeneemt.

De Commissie en de RSC, bijgestaan door COCOM en CEPT, onderzoeken de bestaande voorwaarden die van toepassing zijn op de gebruiksrechten van het spectrum binnen de hierboven vermelde pakketten. Doel is overeenstemming te bereiken over gemeenschappelijke en minimaal beperkende voorwaarden voor dergelijke gebruiksrechten¹¹.

Uitgaande van het huidige regelgevingskader voor e-communicatie zouden nog in 2007 gemeenschappelijk overeengekomen richtsnoeren voor consequent toegepaste machtigingsvoorwaarden moeten worden vastgesteld door middel van een aanbeveling van de Commissie¹². Met deze aanbeveling zal, als eerste stap om de nieuwe door de Commissie in het kader van de herziening voorgestelde aanpak voor spectrumbeheer toe te passen, een zeker mate van flexibiliteit worden ingevoerd in het spectrumbeheer. Technische minimale gebruiksvoorwaarden voor de banden moeten worden vastgesteld aan de hand van technische uitvoeringsmaatregelen overeenkomstig de radiospectrumbeschikking¹³ en de geharmoniseerde normen overeenkomstig de eindapparatuurrichtlijn om de interne markt te ondersteunen, interferentie te vermijden en grensoverschrijdende coördinatie en bescherming van de gezondheid te vergemakkelijken.

4.3. Meer samenwerking tussen de actoren

Door een meer flexibel spectrumgebruik kunnen spectrumgebruikers een keuze maken uit een groter aanbod. Daarbij wordt van de marktdeelnemers wel verlangd dat zij de taak op zich nemen om een naadloze dienstverlening voor de consument te creëren. Het is hierbij van vitaal belang dat alle actoren samenwerken om een samenhangende oplossing te vinden voor de frequentiebanden die te maken krijgen met digitale convergentie.

Als uitgangspunt voor een flexibele omgeving zou de bedrijfstak zich met het oog op schaalvoordelen zelf moeten inzetten voor interoperabiliteit van diensten en spectrumharmonisering, begeleid door een zeer bescheiden regelgeving. De Commissie volgt de ontwikkelingen en merkt op dat het voorlopig nog niet nodig is specifieke technologieën

---

¹¹ Bijlage B van de Machtigingsrichtlijn (2002/20/EG) bevat een uitgebreide lijst van voorwaarden die gekoppeld kunnen worden aan het spectrumgebruiksrecht.

¹² De aanbeveling zou worden goedgekeurd overeenkomstig artikel 19 van de kaderrichtlijn 2002/21/EG

¹³ Beschikking 676/2002/EG.

op te leggen¹⁴, omdat het bedrijfsleven het normalisatieproces¹⁵ volledig in overeenstemming met de in opdracht van de Commissie binnen het CEPT besproken voorwaarden uitvoert.

De Commissie steunt de ontwikkeling van open normen voor draadloze technologieën om de interoperabiliteit en naadloze dienstverlening te vergemakkelijken. Zij vindt dat de huidige markt voorts het meest gediend blijft met vrijwillige normeringsinitiatieven die van het bedrijfsleven zelf uitgaan.

5. MAATREGELEN

Wat het in de bijlage vermelde frequentiepakket betreft zal met de volgende maatregelen kunnen worden gezorgd voor een stapsgewijze invoering van de nieuwe aanpak.

De lidstaten wordt gevraagd bestaande machtigingsvoorwaarden dringend toe te lichten (zowel technische als niet-technische) en beperkende voorwaarden voor zover mogelijk op te heffen om de flexibiliteit, snelle toegang tot het spectrum en mededinging te vergemakkelijken, ook op het gebied van radioinfrastructuur. Eind 2007 zou in een mededeling van de Commissie uiteengezet moeten worden wat de gemeenschappelijke minimumvoorwaarden zijn voor gebruiksrechten in banden waar flexibel gebruik mogelijk is.

De Europese Commissie zal met behulp van bestaande mechanismen de praktische uitvoeringsmaatregelen voor het frequentiepakket grondig onderzoeken en voorstellen formuleren, met name met betrekking tot gevallen waarvoor dringend oplossingen nodig zijn en om een meer flexibel spectrumbeheer overal in Europa in te voeren. In dit verband zal de Commissie de geldigheid van de GSM-richtlijn herzien en aandringen op een gemeenschappelijke Europese aanpak van de 2,6 GHz band, om een aangepaste en uniforme oplossing te vinden voor deze twee banden, rekening houdend met de noodzaak van nieuwe innovatieve technologieën en diensten niet alleen voor de steden maar ook voor plattelandsgebieden.

Normalisatie-instellingen, met name het Europese Telecommunicatie Standaardisatie Instituut (ETSI), zullen de opdracht krijgen aangepaste geharmoniseerde normen te ontwikkelen voor apparatuur die gebruikt wordt in flexibele frequentiebanden om interferentie te vermijden.

De industrie wordt gevraagd op grond van een flexibel kader voor spectrumgebruik waarbij het vermijden van interferentie en de interoperabiliteit voor de consument worden gewaarborgd, ervaringen en beste praktijken op het gebied van spectrumbeheer uit te wisselen. Uitgangspunt hierbij zijn de in de bijlage vermelde spectrumbanden. Deze bestrijken alle drie sectoren die gevraagd worden actief deel te nemen aan de voorgestelde dialoog. De Commissie is bereid dit proces te vergemakkelijken.

---

¹⁴ Indien geen afdoende mate van interoperabiliteit is bereikt, zou de Commissie op grond van artikel 18, lid 3, van de kaderrichtlijn een beroep kunnen doen op de procedure in artikel 17 van die richtlijn, op grond waarvan de toepassing van bepaalde normen verplicht kan worden gesteld.

¹⁵ Bijvoorbeeld binnen het normalisatie-orgaan ETSI.

6. CONCLUSIE

Flexibiliteit bij het spectrumgebruik door middel van een aanpak waarbij spectrumrechten onafhankelijk van technologie en diensten worden verstrekt is een voorwaarde voor de versterking van de capaciteit van de sector draadloze elektronische communicatie om te innoveren en nieuwe gediversifieerde diensten te verstrekken. Dit kan een belangrijke bijdrage leveren aan de economische groei en het concurrentievermogen van Europa.

Voor de tenuitvoerlegging van deze aanpak zijn rechtsvoorschriften nodig om de neutraliteit van technologie en diensten als basisaanpak te verankeren. Algemene technische beperkingen blijven van toepassing als bescherming tegen schadelijke interferentie en passende communautaire maatregelen zullen worden vastgesteld om deze fundamentele technische parameters vast te leggen. De meer flexibele aanpak van spectrumbeheer maakt deel uit van de herziening van het EU-regelgevingskader voor elektronische communicatie die pas in 2010 van kracht zal worden.

Ondertussen zal de nieuwe aanpak van spectrumbeheer geleidelijk worden ingevoerd op basis van de bestaande regelgeving. De Commissie wil in 2007 een voorstel op tafel leggen voor een aanbeveling. Hierin wil zij richtsnoeren verstrekken voor de machtigingsvoorwaarden voor een eerste reeks frequentiebanden waar flexibel gebruik kan worden toegepast. Op deze wijze kunnen alle partijen zich met specifieke vraagstukken bezighouden waarvoor reeds in dit stadium een oplossing nodig is.

Flexibel spectrumgebruik betekent dat marktdeelnemers hun eigen keuzes kunnen maken, maar ook dat zij verantwoordelijk zijn voor naadloos op elkaar aansluitende en interoperabele communicatiesystemen. De Commissie zal de samenwerking tussen de marktdeelnemers hiertoe proactief ondersteunen.

**Eerste reeks frequentiebanden die onderzocht zal worden
met het oog op de invoering van meer flexibiliteit
(1350 MHz in totaal)**

- **470-862 MHz:** deze band wordt momenteel gebruikt voor omroep, maar op grond van het digitale dividend en de convergentie van omroep- en mobiele communicatiediensten zullen hier maatregelen moeten worden genomen;
- **880-915 MHz / 925-960 MHz alsmede 1710-1785 MHz / 1805-1880 MHz:** deze banden worden momenteel gebruikt voor mobiele GSM-diensten, maar op grond van de invoering van de derde generatie mobiele diensten en de voortdurende beperkingen in de GSM-richtlijn zullen hier maatregelen moeten worden genomen;
- **1900-1980 MHz / 2010-2025 MHz / 2110-2170 MHz:** deze banden worden momenteel gebruikt voor derde generatie mobiele diensten (IMT-2000/UMTS), maar marktontwikkelingen wijzen in het licht van de convergentie op de invoering van op omroep gelijkende diensten en breedbandverbindingen in residentiële en plattelandsgebieden;
- **2500-2690 MHz (de 2,6 GHz band):** deze band (waarvoor nog een machtiging moet worden gegeven) is bestemd om te worden gebruikt voor derde generatie mobiele diensten (IMT-2000/UMTS), deze is evenzeer van belang voor breedband waarbij gebruik wordt gemaakt van andere technologieën¹⁶;
- **3,4-3,8 GHz:** deze band wordt gebruikt voor breedbandverbindingen naar het pand van de consument maar is evenzeer van belang voor de mobiele dienstverlening binnen de EU. Deze frequenties worden echter ook intensief gebruikt voor satellietverbindingen binnen Rusland en een aantal landen in Afrika.

---

¹⁶ Bijv. WiMAX.